

правової культури. Міжособистісний контакт породжує в групі особливу ауру, яку А.С. Макаренко називав атмосферою «відповідальної залежності». Без неї неможлива активізація особистісних якостей студентів і плідна виховна робота викладача. В цьому студентська група впливає на вибір особистістю власних індивідуальних цілей, погодження їх з груповими, вибір форм своєї поведінки й діяльності. Колективний досвід, колективний розум, загальний творчий потенціал перевищує можливості механічної суми окремих творчих потенціалів. Відбувається їх інтеграція. В спільній діяльності напрацьовується єдність ціннісних орієнтацій, які дозволяють майбутньому вчителю визначити свою точку зору, мотивують і спрямовують діяльність, що є основною для реалізації мети і завдань навчання.

Теоретичний аналіз наукової літератури з проблеми дослідження дозволив:

1. Визначити правову підготовку студентів вищих педагогічних закладів освіти як цілеспрямовану взаємопов'язану діяльність викладача та студента, спрямовану на формування в майбутнього вчителя правової компетентності.

2. У формуванні правової компетентності майбутнього вчителя значну роль відіграє прогнозоване поєднання навчального та наукового пізнання в педагогічному процесі. Актуальними розв'язками проблеми модернізації методів і форм правового навчання є процес управління пізнанням, зокрема й у поєднанні з інноваційними технологіями.

Перспективи подальших пошуків у напрямі дослідження вбачаємо в науковому осмисленні проблем, що пов'язані з особливостями організаційної діяльності вищих педагогічних навчальних закладів у напрямі створення мікро- й макросоціуму студента, питання становлення та розвитку правової культури студента й формування його правової компетентності за допомогою розроблених еталонів якості знань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрусишин Б.І. Методика викладання шкільного курсу «Основи правознавства»: [підручник] / Б.І. Андрусишин, А.М. Гуз. – К. : Знання, 2008. – 301 с.
2. Гриньова М.В. Спадщина Макаренка і педагогічні пріоритети сучасності / М.В. Гриньова // Шлях освіти. – 2009. – №3. – С. 47 – 48.
3. Губа А.В. Підготовка вчителя правознавства. Теорія та методика: [монографія] / А.В. Губа, Д.Ю. Друбич. – Харків : Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди, 2006. – 145 с.
4. Гура О.І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності: [навчальний посібник] / О.І. Гура. – Київ : Центр навчальної літератури, 2005. – 224 с.
5. Левина М.М. Технологія професійного педагогічного образования / М.М. Левина. – М.: Владос, 2000. – 287 с.
6. Панова О.А. Формирование правовой компетентности педагогов современной школы: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук: спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / О.А. Панова. – М., 2002. – 20 с.
7. Шамова Т.И. Формирование нормативно-правовой компетентности педагогических кадров: [учеб. пособие] /

Т.И. Шамова, А.Н. Худин. – М.: Педагогическое общество России, 2006. – 96 с.

УДК: 378.14

Авхутська С.О.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ В КОНТЕКСТІ ІДЕЙ ПОЛІКУЛЬТУРНОСТІ

У статті розглядається проблема професійної полікультурної підготовки майбутніх учителів історії. Визначено історико-педагогічні аспекти, сучасні тенденції та особливості професійної підготовки студентів педагогічних ВНЗ у контексті ідей полікультурної освіти та виховання.

Ключові слова: професійна підготовка, професійна освіта, полікультурна освіта, кваліфікація, професійна полікультурна підготовка майбутнього учителя історії.

Авхутская С.А. Особенности профессиональной подготовки будущих учителей истории в контексте идей поликультурности. В статье рассматривается проблема профессиональной поликультурной подготовки будущих учителей истории. Определены историко-педагогические аспекты, современные тенденции и особенности профессиональной подготовки студентов педагогических вузов в контексте идей поликультурного образования и воспитания.

Ключевые слова: профессиональная подготовка, профессиональное образование, поликультурное образование, квалификация, профессиональная поликультурная подготовка будущих учителей истории.

Avhutska S. Features of the professional training of future teacher of history in a context of ideas of multicultural. The article deals with problem of the professional multicultural training of future teacher of history. Historical aspects and modern tendencies of the professional training of students of higher pedagogical institution have been determined according to multicultural education.

Key words: professional training, professional education, multicultural education, qualification, professional multicultural training of future teacher of history.

Проблема професійної підготовки учителя широко обговорюється у наукових колах України. Це зумовлено передусім процесами модернізації вищої освіти, спрямованої на підготовку фахівців вищої кваліфікації, спроможних оптимально використовувати накопичений освітній потенціал в умовах кардинальних світоглядних змін. У цьому аспекті провідна роль належить підготовці майбутніх учителів, оскільки саме їхня професійна діяльність має стати рушійною силою тих перетворень, які очікує суспільство.

Актуальність проблеми полікультурності в контексті вищої педагогічної освіти підсилюється у

зв'язку зі входженням України в європейський освітній простір, де загальною метою педагога вважається виховання майбутніх громадян національних суспільств і Європи в цілому. Серед компонентів професійної підготовки європейського учителя виділяють: європейську ідентичність (розуміння і своїх національних особливостей, і загальних особливостей європейських народів, готовність прийняти відмінності і ставитися з повагою до світу в цілому); європейський мультикультуралізм (надання рівних можливостей учням різних національностей і толерантне ставлення до їх культурної спадщини) [5, с. 61].

Проблемою професійно-педагогічної підготовки учителів до роботи в умовах полікультурності останнім часом займаються такі дослідники, як Н. Якса, А. Сущенко, К. Юр'єва, Л. Воротняк, Л. Гончаренко, В. Гриньова, В. Погребняк, Н. Платонова, Л. Волик, І. Сусліна та ін. Окремим аспектам професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів історії присвячені наукові розробки А. Алексюка, Є. Білозерцева, Л. Коваль, О. Кондратюка, М. Лисенка, В. Майбороди, Н. Ничкало, Ф. Паначина, І. Прокопенка, Ю. Руденка, Г. Сагач, В. Семиченко, М. Стельмаховича, Л. Вовк, А. Колоскова, В. Лугового, Т. Мунаварової, С. Нікітчиної, М. Сметанського та ін.

Актуальними для нашого дослідження є праці з методики викладання історії, автори яких досліджують методологію процесу навчання історії, проблеми змісту та організації історичної освіти на основі компетентнісного підходу (К. Баханов, А. Булда, Т. Ладиченко, О. Пометун, О. Удод, В. Огнев'юк, О. Турянська, Г. Фрейман, С. Нікітчина, Н. Лалак, Ф. Левітас, О. Салата та ін.)

В останні роки певним внеском у дослідження проблеми підготовки учителя історії стали дисертаційні роботи Т. Горохівської (2009), Т. Бабенко (2008), Т. Скрябіної (2007), Р. Костенка (2007), П. Щербаня (2005), Л. Прокопенко (2005). Так, у дослідженні Т. Горохівської висвітлено проблему формування світоглядної культури майбутніх учителів історії, а у дослідженні Т. Бабенко – інформаційної культури майбутніх учителів історії у процесі підготовки. Заслугує на увагу актуальна проблема формування інноваційного стилю діяльності майбутніх учителів історії у процесі навчання, висвітлена у роботі Т. Скрябіної. Р. Костенко досліджує проблему формування соціальних цінностей учителя історії. Серед сучасних дослідників історії та її потенціалу для формування полікультурності і толерантності особистості слід назвати К. Галлагера, М. Шеремета, М. Шимановського, Л. Ляшенко, Г. Ястребову, В. Огнев'юка, Л. Гончаренко, О. Пометун та ін.

Мета статті полягає у визначенні історико-педагогічних аспектів, сучасних тенденцій та особливостей професійної підготовки майбутніх учителів історії в контексті ідей полікультурної освіти та виховання.

У контексті досліджуваної проблеми вважаємо за доцільне почати з аналізу понять

«*професійна освіта*» та «*професійна підготовка*». Аналіз педагогічних досліджень дав підстави стверджувати, що визначальними факторами, що впливають на зміст поняття «професійна підготовка», є соціокультурні умови, природа людини, сутність педагогічного процесу, сучасні педагогічні концепції навчання і виховання. В педагогічному енциклопедичному словнику термін «професійна підготовка» розглядається як «система професійного навчання, яка має на меті прискорене набуття навичок, необхідних для виконання певної роботи чи групи робіт»; а «професійна освіта» розглядається як «соціально й педагогічно орієнтований процес трудової соціалізації особистості, що забезпечує орієнтацію й адаптацію у світі професій, оволодіння конкретною спеціальністю і рівнем кваліфікації, неперервне зростання компетентності, майстерності й розвитку здібностей у різних галузях людської діяльності» [3, с. 223].

У педагогічній літературі термін «*кваліфікація*» визначається як здатність працівника виконувати конкретні завдання та обов'язки в рамках певного виду діяльності, а *рівень кваліфікації* визначає обсяг і складність завдань і обов'язків, які виконує працівник. Дослідниця І. Гушлевська розрізняє поняття кваліфікації та компетентності, вважаючи потенційну здатність виконувати професійну діяльність *кваліфікацією*, а реальну здатність – *компетентністю* [1, с. 22]. В залежності від кваліфікації розрізняють чотири основні види професійної підготовки, які вимагають відповідної професійної освіти: вищої, середньої спеціальної, початкової професійної та елементарної.

Ю. Сенько розбіжності між поняттями «професійна освіта» і «професійна підготовка» пояснює таким чином: професійна підготовка забезпечує *готовність* учителя до вирішення конкретних завдань професійної діяльності; натомість професійна освіта передбачає формування професійної *компетентності* як відображення у свідомості фахівця цілісної картини освітнього простору [4, с. 36]. Отже, професійна освіта, на відміну від професійної підготовки, продовжується протягом професійної діяльності, насамперед – у системі післядипломної освіти та в процесі самоосвіти спеціаліста.

У контексті нашого дослідження важливого значення набуває культурологічний підхід до поняття професійної підготовки майбутнього учителя. Аналіз наукових праць (С.Бондаревська, В. Серіков, І. Якиманська, Т. Іванова та ін.) дав підстави стверджувати, що вчені окреслюють процес професійної підготовки майбутнього учителя як професійно-особистісне становлення майбутнього фахівця у площині засвоєння загальнокультурного знання і способів його практичного застосування.

Отже, професійна підготовка вчителя у площині культурологічного підходу передбачає: включення майбутнього фахівця в соціокультурний контекст; формування соціокультурної активності майбутнього педагога; перетворення майбутнього педагога на суб'єкта культури, здатного до створення власного стилю

професійної діяльності, детермінованого культурними характеристиками [7, с. 50].

Професійна підготовка учителів історії в Україні здійснюється в межах професійно-педагогічної освіти, яка представляє собою цілісну й завершену систему, що знаходиться у постійному розвитку й вимагає удосконалення. На нашу думку, сучасний учитель історії є освіченою людиною з широким загальнокультурним розвитком, здатною готувати всебічно розвинену особистість, спираючись на принципи гуманізації, гуманітаризації, демократизації, особистісної орієнтації та культурологічної спрямованості навчально-виховного процесу; гармонійного поєднання у ньому національних і загальнолюдських цінностей; водночас формуючи в учнів міцні історичні знання.

Метою професійної підготовки майбутніх учителів історії можна вважати розвиток особистісно-ціннісного ставлення до історії, здатності до сприймання й розуміння історичних фактів, потреби у творчій реалізації та духовному самовдосконаленні, забезпечення належного рівня професійної компетентності та готовності до самостійної педагогічної діяльності. Професійна підготовка учителя історії містить спеціальну історичну, психолого-педагогічну та загальнокультурну складові.

Особливої актуальності в контексті нашого дослідження набуває професійна підготовка вчителів для виконання ними професійних обов'язків щодо підготовки підростаючого покоління до життя в сучасному світі, характерною рисою якого є поліетнічний і багатонаціональний склад, що породжує проблеми національного взаєморозуміння, співробітництва, задоволення культурних запитів громадян різних національностей, вибору мов спілкування, організації системи освіти, розробок певних видів, форм і методів навчання в умовах полікультурності. Причому, в результаті проведеного дослідницею Л. Гончаренко експерименту було встановлено, що серед усіх практикуючих учителів переважно більшістю зацікавлених проблемами полікультурності були саме учителі історії. Це зумовлено найбільшою наближеністю цього предмета до проблем багатокультурності (майже кожна тема зі шкільного курсу історії пов'язана з цими проблемами), а також тим, що більшість учителів історичної спеціальності викладають факультативний курс "Громадянська освіта", в якому більшість тем пов'язана з проблемами полікультурності та полікультурної освіти.

Аналіз теоретичних джерел дозволив дійти висновку, що метою полікультурної освіти й виховання у ВНЗ є формування особистості, здатної до активної професійної діяльності в сучасному соціокультурному середовищі, яка зберігає свою ідентичність, прагне до поваги та розуміння інших етнокультурних спільнот, володіє вміннями та навичками позитивної взаємодії з носіями різних культур на основі толерантності та взаєморозуміння.

Завданнями полікультурної освіти у вищому навчальному педагогічному закладі є: усебічне

опанування молоддю історії та культури рідного народу як умови прилучення до інших культур; формування у студентів педагогічних ВНЗ уявлень про розмаїття культур в Україні та світі та їх взаємозв'язок; виховання позитивного ставлення до розмаїття культур як чинника поступального розвитку світової цивілізації й самореалізації особистості; створення умов для пізнання історії та культури інших народів, особливо тих, які проживають в Україні, з метою усвідомлення майбутніми учителями полікультурності українського суспільства; а як результат – розбудова громадянського виховання на основі поліцентричної моделі національної культури, що забезпечує єдність громадянських та етнокультурних інтересів особистості; виховання представників усіх національностей у дусі взаєморозуміння, довіри й терпимості, готовності до позитивного міжетнічного й міжкультурного діалогу; формування й розвиток умінь і навичок взаємодії з іншими носіями культур; виховання у студентів-істориків неприйняття й нетерпимості як до проявів національного нігілізму, так і до національного шовінізму; розвиток у майбутніх учителів історії критичного мислення, толерантності, поваги до інших точок зору, спроможності до виваженого і об'єктивного аналізу подій минулого та їх застосування для планування майбутнього.

Розглянемо історико-педагогічні аспекти становлення системи професійної підготовки майбутнього учителя історії у контексті ідей полікультурності. Слід зазначити, що становлення системи підготовки учителя залежало і залежить від багатьох чинників, а саме: політичних, соціальних, економічних, педагогічних, методичних та ін.

Характерними суперечностями *другої половини XIX – поч. XX ст.*, коли Україна перебувала у складі Російської імперії, є відірваність мононаціонально організованої системи освіти від прогресивної педагогічної думки, що стала розвиватися в середині XIX – на початку XX століття; зведення статусу школи для українського (панівного за кількістю) населення до положення школи для представників національних меншин, тобто зросійщення всієї системи освіти, в тому числі й заснованої представниками національних громад. Водночас друга половина XIX століття позначилася створенням перших теоретичних розробок професійної підготовки вчителя, насамперед, завдяки науковій діяльності К.Д. Ушинського ("Проект учительської семінарії"). Він відстоював рідномовність системи освіти для кожного народу, вважаючи мову основою для збереження й передачі майбутнім поколінням народної культури. Науковець, порівнюючи історико-культурний аспект зарубіжної та вітчизняної систем освіти, висловив переконання щодо необхідності глибокого вивчення в навчальних закладах історії, культури, традицій рідного краю, формування у молодого покоління поваги та любові до своєї Батьківщини [6, с. 309-310].

М.П. Драгоманов пов'язував рівень професійної підготовки та професійної діяльності педагога з його соціальним статусом, наголошуючи

на труднощах організації професійної педагогічної освіти на світській основі [2, с. 14-15]. М.І. Костомаров пов'язував ефективність професійної підготовки вчителя для народної школи з її різномовністю [2, с. 31].

Отже, основними тенденціями професійної підготовки майбутніх учителів у цей період слід вважати створення перших професійних навчальних закладів для підготовки вчителів – вчительських семінарів, педагогічних курсів, жіночих духовних училищ тощо; зросійщення системи професійної підготовки вчителя; відсутність полікультурного компонента в системі професійно-педагогічної підготовки педагогів. Щодо підготовки учителів гуманітарних дисциплін, в тому числі й історії, то основним і доміантним у цей період був змістовий аспект. Вагомим чинником у професійній підготовці учителя історії було й те, що, згідно з даними про вивчення навчальних предметів у школах та гімназіях кінця XIX – поч. XX ст., дисципліна «Історія України», в тому числі й інші українознавчі дисципліни (українська мова і література, географія України, природознавство України), які дозволяли сформувати в учнів основи полікультурності, до 1918 р. у навчальних планах були відсутні. Відповідно й у вищих педагогічних закладах України майбутні учителі отримували необхідні полікультурні знання в переважній більшості через вивчення кількох мов.

Радянський етап характеризується розгортанням системи професійної педагогічної освіти в радянській Україні на засадах спочатку процесу коренізації, а згодом – ідеологізації професійної педагогічної освіти. Система спеціалізованої професійної підготовки вчителя була орієнтована на формування особистості педагога, наділеного знаннями, вміннями й навичками у сфері інтернаціонального виховання підростаючого покоління. Зміст професійної педагогічної освіти був підпорядкований головним догматам комуністичної ідеології; з усього окресленого другого періоду лише 20-30-ті рр. вирізняються намаганням уряду створити систему професійної підготовки вчителів для національних меншин. У 20-30-ті рр. XX ст. в Україні здійснювалася системна перепідготовка вчительських кадрів, створювалися нові навчальні програми, орієнтовані на коренізаційні процеси.

Серед представників педагогічної думки, що присвятили свої роботи проблемі етнокультурного наповнення освітнього процесу, насамперед, виділяються праці І. Огієнка. У своїй "Науці про рідномовні обов'язки" вчений наголошує на значущості рідномовної освіти для вчителів, учнів та майбутніх педагогів, відзначаючи, що "завершенням перетворення етнографічного народу в культурну націю є створення вищих національних рідномовних шкіл". Обов'язковим вважав І. Огієнко знання і дотримання рідномовних обов'язків для учнів і майбутніх фахівців, в тому числі й майбутніх педагогів [2].

Отже, політика коренізації (20-30-ті рр. XX ст.), коли національна ідея не відкидалася комуністичною партією, позитивно вплинула на розвиток полікультурної освіти як складової професійної підготовки учителів. Комплексна система навчання, яка на той час набула широкого впровадження, передбачала вивчення рідного краю, української історії, літератури тощо, а це дозволяло

учителям історії, враховуючи полікультурний склад населення, давати дітям полікультурну освіту (бо саме національна школа є засадою формування наукової картини світу і основою полікультурної освіти).

У другій половині XX ст. інформаційна функція учителя знижується, а на перший план виступають питання, пов'язані з формуванням у майбутнього педагога основ технології організації пізнавальної діяльності учнів. Загалом, оптимальне поєднання змістового й технологічного аспектів значно підвищило методичну підготовку учителя історії. Проблема професійної підготовки вчителя на той час знайшла своє відображення у Постанові ЦК КПУ "Про підготовку і виховання вчительських кадрів в Українській РСР" (17 липня 1968 р.), Постанові ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР "Про заходи щодо подальшого вдосконалення вищої освіти в країні" (1972 р.), де наголошувалося на зміцненні педагогічних ВНЗ шляхом ліквідації вчительських інститутів, зростанні мережі педагогічних училищ; зростанні рівня вивчення психолого-педагогічних дисциплін (протягом 80-х років XX ст. у зміст вищої педагогічної освіти було введено 22 нові дисципліни психолого-педагогічного циклу).

Період 60-80-х рр. XX століття став періодом зростання ролі та місця російської мови як мови міжнародного спілкування для всіх ступенів освіти: від загальноосвітньої школи до ВНЗ, що вплинуло й на специфіку професійної підготовки вчителя на засадах теорії білінгвізму. Якщо у більшості сільських середніх шкіл мова викладання була українською, то в більшості міських шкіл, в тому числі й у ВНЗ, мова викладання була російською.

Головними тенденціями цього періоду будемо вважати нівелювання етнокультурного чинника в розвитку системи професійно-педагогічної освіти на користь формування особистості вчителя як представника "радянського народу"; репресивний характер освітніх трансформацій, їх залежність від ідеологічного фону в освітній сфері; зменшення можливостей у майбутніх учителів для формування в учнів національної та полікультурної картини світу. Глобальною суперечністю на етапі уніфікації радянської системи освіти у 50-60-70 рр. є стабільна невідповідність між тією роллю, яку мав учитель історії як провідник пануючої ідеології в суспільстві, і тим реальним станом його професійного забезпечення, ступенем наукового обґрунтування історичних перетворень протягом майже всього XX ст.

Для *сучасного етапу* модернізації професійної педагогічної підготовки майбутніх учителів у контексті проблем полікультурності характерні такі тенденції: зростання поліетнічності складу населення; збільшення міграційних потоків, етнічної мобілізації; інтелектуалізація суспільства, збільшення кількості іноземних громадян і відповідно розширення міжкультурних контактів і міжнародної співпраці, постійні зміни етнічного складу шкільних класів і студентських груп, інтенсивне розширення сфер міжкультурного спілкування з усіма членами світового співтовариства, поглиблення змісту їх співробітництва; розвиток етнічної, культурної, мовної та релігійної самобутності всіх корінних народів і національних меншин України [7, с. 133].

Розвиток пріоритетних напрямів підготовки учителів історії в педагогічних вищих навчальних закладах України – це система концептуальних, методичних і методологічних підходів до мети, змісту, завдань шкільного курсу історії. У системі фахової підготовки учителя історії до виконання своїх професійних функцій пріоритетного значення набуває розуміння педагогом мети навчання історії і самої концепції викладання історії.

Таким чином, у системі підготовки учителя історії формується всебічно розвинений педагог, який готує молодь до самостійного життя в багатокультурному суспільстві, виховує толерантне ставлення до теорій, ідей і традицій різних націй, допомагає учням відчути себе не тільки національно свідомими громадянами України, але й громадянами Європи та світу.

Аналіз наукової літератури дозволив сформулювати узагальнене поняття «професійна полікультурна підготовка майбутнього учителя історії», що розглядається нами як складна поліфункціональна педагогічна система, спрямована на формування особистості фахівця, готового до професійної діяльності в межах полікультурного освітнього простору на засадах суб'єкт-суб'єктної взаємодії, діалогу культур та моральної відповідальності за виважене трактування подій минулого та їх застосування в майбутньому з метою виховання майбутніх учнів як європейських громадян ХХІ ст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гушлевська І. Поняття компетентності у вітчизняній та зарубіжній педагогіці / І. Гушлевська // Шлях освіти / гол. ред. О.В. Сухомлинська. – 2004. – № 3. – С. 22 – 24.
2. Маловідомі джерела української педагогіки (друга половина ХІХ – ХХ ст.) : хрестоматія / [упоряд. Л.Д. Березівська та ін.]. – К.: Наук. світ, 2003. – 418 с.
3. Рапацевич Е.С. Педагогика: Большая современная энциклопедия / Е.С. Рапацевич ; сост. Е.С. Рапацевич. – Мн.: Современное слово, 2005. – 720 с.
4. Сенько Ю.В. Гуманитарные основы педагогического образования: Курс лекций: учеб. пос. для студ. высш. пед. учеб. завед. / Ю.В. Сенько. – М.: Академия, 2000. – 240 с.
5. Скворцова С.О. Професійна компетентність вчителя: модель формування / С.О. Скворцова // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики: збірник наук. праць / Ред. кол.: Н.В. Гузій (відп. ред.). – Вип. 14(24). – К.: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2011. – С. 59 – 67.
6. Ушинский К.Д. О необходимости сделать русские школы русскими / К.Д. Ушинский // Ушинский К.Д. Собрание сочинений в 11 т. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1948 – 1952. – Т. 3. – С. 306 – 310.
7. Якса Н.В. Теоретичні засади професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів до взаємодії суб'єктів освітнього процесу в умовах полікультурності Кримського регіону: [монографія] / Н.В. Якса ; наук. ред. О.А. Дубасенюк. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2006. – 433 с.

УДК: 372.8:94:001

Драновська С. В.

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

ВІДОБРАЖЕННЯ ПРОБЛЕМ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ У НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ ДУМЦІ 60-х РОКІВ ХХ СТ.

У статті розглядаються проблеми змісту навчання історії у науково-методичній думці та перспективи розвитку цього напрямку в загальноосвітніх навчальних закладах 60-х рр. ХХ ст.

Ключові слова: зміст історичної освіти, історія СРСР, фактичний і теоретичний матеріал, загальноосвітні школи.

Драновская С.В. Отображение проблем содержания обучения истории в научно-методической мысли 60-х годов ХХ в. В статье рассматриваются проблемы содержания обучения истории в научно-методической мысли и перспективы развития данного направления в общеобразовательных учебных заведениях 60-х гг.

Ключевые слова: содержание исторического образования, история СССР, фактический и теоретический материал, общеобразовательные школы.

Dranovska S. Display the contents of the problems of teaching history in scientific and methodical thought 60 years of the twentieth century. In the article problems of content of teaching history in scientific and methodical literature and perspectives of development of this area in school in 60 years.

Key words: content of history education, history USSR, factual and theoretical material, schools.

Реформи, які відбуваються в суспільстві в кінці 50-х років ХХ ст., спрямовують педагогічну науку на пошук нових принципів змісту історичної освіти, що ведуть до високої теоретичної та практичної підготовки учня. Забезпечення якісного вивчення учнями історії в школі вимагало перегляду основних питань змісту історичної освіти. В зв'язку з цим виникла гостра необхідність вивчити та проаналізувати загальні та індивідуальні особливості становлення курсу «Історія України», що були характерними для загальноосвітніх шкіл в 60-х роках ХХ ст.

Мета статті полягає в тому, щоб проаналізувати погляди методистів-істориків 60-х років ХХ ст. на впровадження фактичного та теоретичного матеріалу у шкільному курсі історії.

В 60-ті роки ХХ ст. вагомим значення для загальноосвітньої школи набуває оновлення змісту навчання відповідно до прийнятих державних документів про школу. Деякі вимоги повністю відповідають тогочасним принципам і критеріям відбору змісту освіти, які визначені видатними педагогами – Ю.К. Бабанським, І.Я. Лернером, М.Н. Скаткіним, І.П. Підласим.

У визначений період основну увагу методисти-історики приділяли проблемам удосконалення змісту шкільного курсу історії України – програмам середньої школи (Ф.П.